

14. - 15. nov TÜ Raamatukogu II korruse konverentsikeskuses

HUMA SÜGISKOOL 2024

9. humanitaarteaduste magistriskooli (HUMA) sügiskool toimub eesti ja inglise keeles. Sügiskooli eesmärgiks on anda humanitaarvaldkonna magistrantidele võimalus pidada populaarteaduslik ettekanne oma magistritöö teemal ja saada tagasisidet eri erialade õppejõududelt ning üliõpilastelt.

Ootame kuulama kõiki humanitaarvaldkonna tudengeid kõigilt õppeastmetelt, õppejõude, humanitaare ja humanitaariast huvitatuid. Tule kuulama, mis kõnetab humanitaari ja milliste küsimustega tegelevad TÜ humanitaarvaldkonna magistrandid!

14 - 15 Nov in the Conference Centre of UT Library (on the 2nd floor)

HUMA Autumn School 2024

The 9th HUMA Autumn School will be held in Estonian and English. The aim of the Autumn School is to give humanities postgraduates the opportunity to give a popular scientific presentation on their thesis and to receive feedback from lecturers and students from different disciplines.

We welcome all students from all levels of the humanities, lecturers, humanities scholars and those interested in the humanities. Come and hear what fascinates humanitarians and what issues UT humanities master's students deal with!

ÜLDINE AJAKAVA / GENERAL SCHEDULE

NELJAPÄEV 14.11.

9.00 Registreerimine / Registration

9.30 – 10.00 Avamine / Opening speeches

10.00 – 12.00 I sektsioon, paneelid 1–2/ I section, panels 1–2

12.00 – 12.30 Kohvipaus / Coffee break

12.30 – 14.30 II sektsioon, paneelid 3–4 / II section, panels 3–4

14.30 – 15.30 Lõuna/ Lunch

15.30 – 17.00/17.30 III sektsioon, paneelid 5–6 / III section, panels 5–6

17.00 – 17.45 Posterettekanded/ Poster presentations

18.00–20.30 **HUMA Sügiskooli vestlusõhtu** kirjaniku ja stsenaaristi Indrek Harglaga, vestlust modereerib TÜ eesti kirjanduse eriala magistrant Emilia Kõiv. Tartu Ülikooli raamatukogu konverentsisaalis.

REEDE 15.11.

9.30–11.00 IV sektsioon, paneelid 7–9/ IV section, panels 7–9

11.00–11.30 Kohvipaus / Coffee break

11.30–12.00 Posterettekanded/ Poster presentations

12.00– 13.30/14.00 V sektsioon, paneelid 10–11 / V section, panels 10–11

14.00– 15.00 Lõuna/ Lunch

15.00– 16.30/17.00 VI sektsioon, paneelid 12–13 / VI section, panels 12–13

NELJAPÄEV 14.11

9.00 Registreerimine / Registration

9.30–10.00 Avamine / Opening speeches

10.00–12.00 I sektsioon, paneelid 1–2/ I section, panels 1–2

Paneel / Panel 1. 10:00–12:00

Moderator / Moderator: Mann Loper

1. Tshinar-Kristi Shahmardan, „Eesti diasporaa kultuuris korduvad motiivid diasporaa-identiteedi kujundajatena”
2. Jaanika Palm, „Sipsik eesti kultuurimälus”
3. Theresa Tompel, „Loodus, identiteet ja poliitika: maastikud, mis räägivad”
4. Regina Haljak-Mäesaar, „Eesti kirjanike märkamisi Peipsiveerest”

Paneel / Panel 2. 10:00–12:00

Moderator / Moderator: Hongjin Song

1. Elsa Hillis, “Norwegian Folklorist Ole Tobias Olsen in the Archives”
2. Yanjinkham Dashtseren, “Post-memory of Buriad’s migration to Mongolia in the early XX century”
3. Maria Kornietska, “Sound Mediation of Memory: Sound Sculptures as Counter-Monumental Commemoration”
4. Kosei Yamamoto, “The best way to preserve video games”

12.00–12.30 Kohvipaus / Coffee break

12.30– 14.30 II sektsioon, paneelid 3–4 / II section, panels 3–4

Paneel / Panel 3. 12.30–14.30

Moderator / Moderator: Helen Kannus

1. Jonna Kubu, „Jan Kausi teose „Vaade” visuaalne tõlgendus: kirjanduse ja kunsti kohtumispaik”
2. Mari Rostfeldt, „Teksti seadmine lavale Kertu Moppeli lavastuse „Mefisto” näitel”
3. Katrin Kivimeister, „Mis see etlus on ja mida ta annab?”
4. Piret-Oliivia Ütt, „Kust tulid mustrid minule. Regilaul kui inspiratsiooniallikas sõba kavandamiseks ja kudumiseks”

Paneel / Panel 4. 12.30–14.30

Moderator / Moderator: Piret Põldver

1. Mari-Mall Rähn, „Naismuusikud Eesti aladel 19. sajandi lõpul ning 20. sajandi alguses”
2. Jelena Sokolovskaja-Dušakov, „Eesti, Soome ja Rootsi luterlike kirikute naiste ordinatsiooni ajaloo ja probleemide võrdlev analüüs”
3. Eva Bürkland, „Kaameraga väljal. Filipiinlastest koduabiliste vaba aeg Küprose pealinnas Nicosias.”
4. Anneli Aim, „Sellised näevad need kaks välja. Nagu paar, kellel juhtus õnnetus.” – naine ja romantiline armastus norra tänapäeva kirjanduses”

14.30– 15.30 Lõuna/ Lunch

15.30– 17.00 III sektsioon, paneelid 5–6 / III section, panels 5–6

Paneel / Panel 5. 15.30–17.00

Moderaator / Moderator: Madli Sepper

1. Raigi Tameri, „Religioosete teemadega tegelemine alushariduses, näiteid erinevatest riikidest”
2. Kätlin Kiik, „Mina tänan Loojat”: religiooniantropoloogiline uurimus kristlikele põhimõtetele toetuva sõltuvusravi etappidest”
3. Rene Kriisa, „Ühest keskaegsete tiibretaablite pildiruumi ja -aja uurimise võimalusest”

Paneel / Panel 6. 15.30–17.30

Moderaator / Moderator: Marta Kucza

1. Alikhan Juzgenbayev, “Semiotic Analysis of Commercialization of Slang: How Brands Leverage Subcultural Language to Build Consumer Loyalty”
2. Janet Oluwanishola Taiwo, “The evolution of attitudes towards the Benin Bronzes among Nigerian Immigrants in the United Kingdom”
3. Gabriel Matthew Bergman, “Friends May Come And Friends May Go And Friends May Peter Out, You Know?: A Semiotic Analysis Of Friendship And Intimacy, And Its Representations In Contemporary English Literature.”
4. Abhirup Sarkar, “Other-than-humans in Indigenous Belief in Northeast India”

17.00 – 17.45 Posterettekanded/ Poster presentations

1. Küllike Pihkva, Ei ole üksi ükski maa elik iga riba loeb! / No country stands alone. Every ribbon counts!
2. Tiina Angerjäär, Maakivimüüride vuukimine ajalooliste ja tänapäevaste vahenditega
3. Tiit Raik, 19. sajand, kas mööbli viimistlemise kuldaeg?
4. Marju Tamm, S-twist or Z-twist?
5. Kristel Vihman, Pärimusliku taustaga traditsiooni loomine kaasajal #kirivööpäeva näitel

NELJAPÄEV 14.11

18.00–20.30 HUMA Sügiskooli vestlusõhtu kirjaniku ja stsenaaristi Indrek Harglaga, vestlust modereerib TÜ eesti kirjanduse eriala magistrant Emilia Kõiv. Tartu Ülikooli raamatukogu konverentsisaalis

REEDE 15.11

9.30–11.00 IV sektsioon, paneelid 7–9/ IV section, panels 7–9

Paneel / Panel 7. 9.30–11.00

Moderator / Moderator: Katariina Sofia Päts

1. Rahel Ariel Kaur, „Narratiivi ja lüürika konflikt Betti Alveri varasemas luules”
2. Mio Lize Rebane, „Eesti pühakodade varauusaegsed vitraažid”
3. Marian Vihand, „Kas kärbes piriseb või sumiseb: onomatopöa ehk helisõnade tõlkimisest Oscar Wilde'i „Dorian Gray portree“ eestinduste põhjal”

Paneel / Panel 8. 9.30–11.00

Moderator / Moderator: Viktor Niachayeu

1. Natalie Rambish, “Moral Injury in Combatants”
2. Kiira Grintšak, “The Romanticization of Violence: A Semiotic Study of "Heathers"”
3. Minka Jerala, “Fear and Fantasy: Slovenian Fairy Tales and Folk Songs Depicting the Turks”

Paneel / Panel 9. 9.30–11.00

Moderaator / Moderator: Michele Tita

1. Mar'Yana Svarnyk, "Recreating natural dyes for pysanky (traditional Ukrainian Easter eggs) from late 19th century ethnographic sources: challenges and potential solutions"
2. Ka Man LO, Phyllis, "The Study of the Offerings in Hong Kong – Joss Paper Ingots, Joss Candles and Joss Sticks"
3. Shakeel Chauhan, "The Global Journey of Indian Spices: Culinary Adaptation and Fusion at Monk Restaurant in Estonia."

11.00–11.30 Kohvipaus / Coffee break

11.30–12.00 Posterettekanded/Poster presentations

1. Vishal Sharma, Improvement in entry into social structures like marriage to address global issues
2. Peijin Sun, Are humans narrative animals?
3. Greete Altrof, 1990. aastate fotokunsti uued suunad Eestis

12.00– 14.00 V sektsioon, paneelid 10–11 / V section, panels 10–11

Paneel / Panel 10. 12.00–14.00

Moderaator / Moderator: Saara Lotta Linno

1. Ode Oras, „Piimast sõirani: Setomaa Muuseumide väljakutsed traditsioonilise toidukultuuri külastajateni toomisel”
2. Eliisebeth Pruus, „Eestimaa kubermangu viinavabrikute tüpologia”
3. Silvia Pärman, „Kaks lõbureisi Lähis-Itta: Mark Twaini ja Eduard Bornhöhe reisikirjade võrdlus”
4. Saile Johanna Langsepp, „Tants, rituaal, religioon: kolm vaadet sufi-pöörlemisele”

Paneel / Panel 11. 12.00–13.30

Moderator / Moderator: Eléa Jessica Pertusati

1. Wai Ming Choi, “Divine Words for Mortal Warmth: Community Engagement through Taoist Kau Cim Divination”
2. René Alexander Gritzka, “Changing cultural interpretations on mirages”
3. Nick Cavazos, “Erasing the Trace: Semiotic Assimilability of Poststructuralist Language”

14.00–15.00 Lõuna/ Lunch

15.00–17.00 VI sektsioon, paneelid 12–13 / VI section, panels 12–13

Paneel / Panel 12. 15.00–17.00

Moderator / Moderator: Ehte Puhang

1. Laura Sauga-Tilk, Maria-Helen Adams, „Spetsiesismi avaldusvormid eesti keeles”
2. Hipp Saar, „„Kuidas vabaneda umbrohest?” – võru keele maine nõukogude ühiskonnas”
3. Piibe Nõmm, „Palgatöö varjust välja: etnograafiline uurimus vabatahtliku töö tähendusest praktiseerijatele”
4. Mii Valgma, „Interseksionaalsuse rakendamine kirjanduse uurimises”

Paneel / Panel 13. 15.00–16.30

Moderator / Moderator: Ellie Marie Tragel

1. Rasmus Rebane, „Olaf Stapledoni transtemporaalse telepaatia kultuuriline jalajälg”
2. Mariliis Miil, „Manifesteerimine kui praktika ja selle erinevad tehnikad kogemuslugudes”
3. Joan Jürgens, „Ajatu lugemine: ennustamine taro kaartidega eestikeelsetes sotsiaalmeedia kanalites”

NELJAPÄEV, 14. NOVEMBER

PANEEL 1 (10.00-12.00)

Tshinar-Kristi Shahmardan

Eesti diasporaa kultuuris korduvad motiivid diasporaa-identiteedi kujundajatena

Magistritöö eesmärk on tuvastada peamisi Eesti diasporaas korduvaid kultuurilisi motiive ning selgitada, kuidas need on kujundanud Eesti diasporaa kultuuri ja identiteeti. Lisaks isiklikule seosele ja huvile töö teema vastu tuleneb uurimistöö motivatsioon vajadusest mõista, kuidas diasporaa eestlased konstrueerivad oma kultuuri ja identiteeti. Tänavu, 2024. aastal tähistatakse suurpõgenemise 80. aastapäeva, mis toob taaskord rõhutatult esile Eesti diasporaa olemasolu ning põhjendab vajadust uurida, kuidas on ajaloosündmused, aga ka muud tegurid vormunud Eesti diasporaa kultuurimälu ja identiteeti mõjutanud kultuurilisesteks motiivideks. Eesti diasporaadele oluliste ajalooliste kogemuste ja kultuuriliste motiivide analüüs aitab laiemalt mõista ka diasporaa rolli ja tähendust Eesti kultuuris.

Uurimistöö põhimeetodiks on mitmetahuline semiootiline analüüs, mis hõlmab kultuuritekstide motiivianalüüsi ja diskursuseanalüüsi. Lisaks uuritakse identiteedimudelite abil, kuidas on diasporaa-eestlased ennast ise määratlenud. Uurimistöö tugineb ka bakalaureusetöö raames kogutud küsitluse andmetele ja nende analüüsile.

Tulemusena peaks selguma, millised on peamised kultuurilised motiivid, mis on enim kujundanud Eesti diasporaa kultuurimälu ja identiteeti ning millest need motiivid lähtuvad. Lisaks peaks uurimistöö aitama selgitada Eesti diasporaa sisemist struktuuri ja tema dominante. Antud töö peaks andma selge ülevaate, milliste kultuuriliste motiividena ja kuidas ilmnevad peamised Eesti diasporaa kultuuri ja identiteeti kujundanud tegurid.

Märksõnad: eesti diasporaa, kultuur, identiteet, kultuurimälu, suurpõgenemine, semiootiline analüüs

Jaanika Palm

Sipsik eesti kultuurimälus

Ettekanne keskendub ühele mõjukamale Eesti lastekultuuri nähtusele – Eno Raua ja Edgar Valteri loodud Sipsikule. Mind huvitas, miks just see tekst läbi aegade nii jõuliselt meie kultuuriruumis esil on. Kasutades kultuurimälu (Aleida ja Jan Assmann, Juri Lotman jt) ja tõlkesemiootika (Roman Jakobson, Peeter Torop, Maarja Ojamaa jt.) raamistikku analüüsisin nii raamatu esma- kui kordustrukke, aga ka teose intersemiootilisi tõlkeid: teatrietendust („Sipsik ja vana aja asjad“), animafilmi ja muusikali ning uurisin, millised on Sipsikut iseloomustavad olukorrad, temaga seonduvad ideed ja väärtused. Analüüs näitas, et Sipsik eksisteerib meie kultuurimälus erinevatel ajajärgudel ja meediumides erinevalt. Peamiste meediumipõhiste muutustena saab esile tuua ühtse narratiivse liini loomise surve teatris ja filmis, mis on

loojatele osutunud nii väljakutseks kui võimaluseks. Olulisemaks teisenemiseks on teatri- ja filmimeediumis olnud ka muusikaliste väljendusvahendite (eriti laulude) kasutuselevõtt, samuti kehalisuse esiletõus. Raamatu, lavastuse ja filmi ilmumisajast tingitud muutustena saame esile tuua ajakäsitluse, tehnoloogia, soo, koostöö ja Sipsiku karakteriga seonduvad aspektid. Vaatamata muutustele jääb Sipsiku eesmärk läbi aja samaks – ta pakub lapsele tuge ja aitab ennast mõtestada, näidates nii inimliku ja kiinduva kontakti olulisust. Olulist rolli Sipsiku invariandis mängib ka nuku visuaal, mis vaatamata Edgar Valteri korduvatele ümberjoonistustele on säilitanud oma värvikombinatsiooni ja loomuse läbi erinevate meediumide.

Märksõnad: kultuurimälu, tõlkesemiootika, invariant, Eesti lastekultuur, Sipsik

Theresa Tompel

Loodus, identiteet ja poliitika: maastikud, mis räägivad

1970ndatel aastatel esile tõusnud niinimetatud uus ehk kriitiline kunstiajalugu tähendab sisuliselt ideed, et kunstiteos on mitmekülgsesti läbi põimunud sotsiaalsetest ja ideoloogilistest mõjutajatest. Eesti 20. sajandi alguse maastikuvaated peegeldavad sügavaid seoseid kohaliku kliima, geograafilise asendi, aga ka ühiskondlike ja poliitiliste sündmustega. Tegu on empiirilise lähenemisega, mis uurib 1930ndatel loodud maastikuvaateid 1) kohalike ühiskonnaprotsesside ja 2) geograafilise asukoha taustal.

Peamine uurimisküsimus on see, kas ja millist mõju avaldas „vaikiva ajastu“ kultuuripoliitika kohalikele maastikuvaadetele. 1934–1940 aastail oli Eesti Vabariigis võimul Konstantin Päts, kes viis läbi väga tugevat kultuuripoliitikat. Ta kasutas rahvusliku identiteedi kujundamisel kõiki käepäraseid vahendeid, muu hulgas ka kujutatavat kunsti. Kunstnike looming pidi olema rahvale lähedane ja tuttav. Eriti teretulnud olid heroilised vaated Eestimaale ning töötavale eestlasele. Kirjeldatud motiive kannavad endas paljud sel perioodil loodud maastikuvaated (nt. Johannes Võerahansu „Maastik kündjaga“ 1939, EKM; Nikolai Kummits „Ehitajad“ 1939, EKM; Andrus Johani „Rannal“ 1939, EKM; Eerik Haamer „Viljakoristajad“ 1939, EKM; Eduard Rüga graafikamapp „Lõuna-Eesti inimene ja loodus“ 1942–43, TKM).

Töö laiem eesmärk on analüüsida keskkonna mõju valikutele, mida kunstnikud maastikku kujutades teevad maalitehnilistest küsimustest lähtudes (keskkonnadeterminismi teooria kohaselt mõjutavad geograafiline asupaik ja kliima viisi, kuidas inimesed maailma tajuvad. See omakorda loob eelduse kunsti interpreteerimiseks lähtuvalt autori rahvuslikust päritolust – kunstiteose kompositsioon, koloriit). Väga tugevalt avaldub see just Lõuna-Eesti loojate puhul piirkonnale omase kuppelmaastiku ning nende vahel asetsevate järvede näol (nt. Nigul Espe „Maastik heinalistega“ 1935, TKM; Adamson-Eric „Puka maastik II“ 1939, EKM; Eduard Ole „Lõuna-Eesti maastik“ 1932–33, EKM), aga ka meie geograafilisele punktile omane aastaegade kontrastne vahelduvus (nt Adamson-Eric triptühhon „Kevad. Suvi. Sügis“ 1935, EKM) ning pakaselised ja lumerohked talved (nt. Paul Burman „Talvemaastik“ 1930–1934, TKM).

Uurimuse tulemusena võib järeldada, et vaikival ajastul loodud maastikuvaadetes kajastuvad nii poliitiliste sündmuste kui ka kohaliku looduse ning kliima eripärad. Ettekanne keskendub ühele kindlale kümnendile, kuid hilisemas magistritöös on laiendatud nii uurimuse ajalist kui geograafilist mõõdet. Kokkuvõttes annab uurimus eelduste kohaselt kinnitust, et maastikuvaadete iseloom võimaldab teha järeldusi selle loomise aja ja ruumi kohta.

Regina Haljak-Mäesaar **Eesti kirjanike märkamisi Peipsiveerest**

Peipsiveere, Peipsimaa, Sibulatee – need kõik on nimetused, mida on antud piirkonnale Peipsi järve ääres. Ala on huvitav oma mitmekesise kultuuri, religiooni ja eripärase kulinaaria poolest ning see on enam-vähem tasakaalustatud segu eesti ja vene traditsioonidest. Pikka aega on Peipsiveere kogukond olnud pigem suletud, ajalooliselt eelkõige hirmus oma suure naabri ees, tänapäeval lihtsalt kultuurilise eristumise tõttu, kuid ometi on selles piirkonnas peidus eriline väärtus.

Piirkonna eripärasid on märganud paljud eesti kirjanikud, kes rohkemal või vähemal määral olid ise osa Peipsimaast. Nende kirjutatud teoste analüüs aitab märgata ja mõista, mis moodustab Peipsiveere piirkonna kirjanike pilgu läbi ning kuidas mõjutavad erinevad välised ning sisemised tegurid piirkonna kujutlust ning retseptiooni. Ettekandes tutvustan kirjanikke, kes on püüdnud sõnadesse panna Peipsiveere eripärad. Käsitlen proosakirjanike, luulekirjanike ning reisikirjanike Peipsiveere kujutlusi. Tuntumad neist on näiteks Vahur Afanasjev ja Andrus Kasemaa. Käsitletavate kirjanike ning teoste loetelu ei ole ammendav, kuid annab selgema ülevaate, milline on Peipsimaa läbi ilukirjandusliku pilgu. Analüüsi toetab geopoeetiline lähenemine, mis uurib, kuidas inimene suhestub maastikuga läbi loovkirjutamise, kunsti või filosoofilise mõtlemise ning kuidas väljendub tema kohatunnetus.

Paljud kirjanike märkamised ja Peipsiveere kujutlused on üldistatavad mistahes piirkondadele, kuid taustal toimub ja on kirjeldatud nii mõndagi, mis on omapärane just Peipsi järve äärealadele, muutes kirjandusteose kohaspetsiifiliseks. Erinevat liiki teoste analüüs on heaks lähtepunktiks üldisema Peipsiveere kirjanduspildi kujundamisel.

PANEL 2 (10.00-12.00)

Elsa Hillis

Norwegian Folklorist Ole Tobias Olsen in the Archives

In 1870 priest and amateur photographer Ole Tobias Olsen began collecting folktales in Nordland, Norway. The resulting collection, "Folktales and Legends: Collected in Nordland," published in 1912, is a compelling ethnographic work that captures a moment in the locale's consciousness. Olsen became a local historical figure and interest in his work continues today.

But why did Olsen, who was not an academic, undertake this project? Olsen made his book during the Norwegian romantic nationalism period, a cultural and linguistic movement that produced a national identity. To what extent was Olsen's project in service of this political movement, and to what extent was it his own creative endeavor? What was Olsen's relationship to the network of folklorists working during this time in Norway and Europe, and likewise, how did Olsen's book, representative of Nordland, contribute to the formation of identity in Norway?

I will present preliminary findings from a newly launched digital folklore archive that contextualize Olsen's work in Nordland and his role in Norwegian folkloristics at the turn of the century.

Yanjinkham Dashtseren

Post-memory of Buriad's migration to Mongolia in the early XX century

This presentation will analyze the post-memory of the Buriad people's migration that happened in the early XX century due to the 1905 and 1917 revolutions in Russia. The Buriad faced various hardships and started to migrate from around Baikal Lake, seeking a peaceful life elsewhere. There were several waves of migration. The Buriad people are currently living in mainly Russia, China, and Mongolia as a consequence of these migrations. In my MA thesis, I analyze this tragic event, using the concept of post-memory and empirical data collected from the second and third-generation descendants of those who migrated. The aim is to recognize the traumatic experiences that influenced the people who migrated with their families and adapted both through the post-memories, post-post-memories, and oral histories. I am looking at how the second and third-generation migrants perceive what has been narrated to them, how they share and interpret these narratives, how these narratives may have influenced their life choices, and what these narratives "do" in the Buriads' collective memory.

Mariia Korniietska

Sound Mediation of Memory: Sound Sculptures as Counter-Monumental Commemoration

In this study I examine the potential of sound sculptures as alternative forms of commemoration, presenting them as powerful mediums of cultural memory. Emerging in the 1970s alongside anti- and counter-monumental movements and

informed by Rosalind Krauss's theory of the 'expanded field,' sound sculptures challenge traditional monuments by using sound as a primary medium to convey memory.

The research addresses key questions: How can memory be accessed through sensory experience, particularly sound? How can sound sculptures function as anti- or counter-monuments? What role can sound play in memorializing and representing historical events?

Drawing on semiotic perspectives of monuments in public spaces, the study situates sound sculptures within anti- and counter-monumental frameworks, exploring how these forms disrupt conventional monumental practices in both form and content. Central to this exploration is the medium of sound itself, which appear as a symbol and a mnemonic trigger at the same time.

Applying Gunter Kress's social semiotic approach and multimodal theory, this study investigates how sound operates as a multimodal resource in sound sculptures, shaping perception and interpretation. In a time when traditional monuments are being reimagined, sound sculptures offer a compelling means for representing the past and engaging with memory in alternative ways.

Kosei Yamamoto

The best way to preserve video games

Humans risk losing many cultural artifacts, including video games, with time. Unlike other forms of media, video games are not designed to endure for the long term and are tied to specific hardware, which makes their preservation challenging. CDs, for example, can be ruined 30 years after the production. Since video games came out, we've been running out of time to play video games. The era of the loss of video games is coming gradually. Even if the games are preserved, the absence of the original consoles could prevent future generations from accessing the authentic experience. Additionally, traditional video game archiving often overlooks essential elements beyond gameplay, such as collective memories, player communities, the evolution of strategies (collective intelligence), surroundings, etc.

As opposed to the flow of loss, preservation methods have not been developed enough regarding cultural and physical aspects.

This study explores an approach to video game preservation, emphasizing what is left out in conventional video game archiving, the need to maintain the games and the entire cultural experience they represent, and the way to preserve video games for future generations.

PANEEL 3 (12.30-14.30)

Jonna Kubu

Jan Kausi teose “Vaade” visuaalne tõlgendus: kirjanduse ja kunsti kohtumispaik

Magistrip projekti eesmärk on viia Jan Kausi esseeraamat "Vaade" visuaalsesse kunstikeelde, keskendudes intermeedialisusele ning kirjanduse ja kunsti vahelisele dialoogile. Millise visuaalse väljenduse saavad Jan Kausi teoses verbaalselt kirjeldatud vaated ja perspektiivid? Mida avavad ja varjavad endas nii verbaalsed kui ka visuaalsed vaated?

Põhiline: kuidas säilitada kirjandusliku teksti sügavus ja tähendus selle n-ö tõlkimisel visuaalsesse meediumisse? Uurimisküsimus: kas ja kuidas on võimalik visuaalkunsti kaudu edastada Jan Kausi teose lopsakaid metafoore ja sümboleid ning milliseid uusi tõlgendusvõimalusi pakub intermeedialisus?

Näituse teosed on reprodutseeritud spetsiaalselt erinevatele meediumitele: audioraamat, foto, skulptuur, trükised lõuenditel, maal. Intermeedialisus avardab kirjanduse tõlgendamise võimalusi ning loob dialoogi, mis võimaldab vaatajal mõista teksti uuel ja innovatiivsel viisil. Samuti pakub see interdistsiplinaarseid vaatenurki nii kirjandusteaduse kui ka kunstipraktikate uurimisel.

Mari Rostfeldt

Teksti seadmine lavale Kertu Moppeli lavastuse “Mefisto” näitel

Teater on kultuuriline suhtlusvahend. Teater on eneseväljenduse vahend. Teater on üks osa meie identiteedist. Nende väidete taustal soovin oma magistritöös uurida kuidas toimib ajaloost pärit teksti tõlgendamine ja tänasele teatrilavale toomine, toetudes muu hulgas Peeter Toropi tõlketeeoriale.

Ettekandes analüüsin kuidas Klaus Manni pea sada aastat tagasi kirjutatud romaan “Mefisto” kõnetab vaatajat tänapäeval Kertu Moppeli samanimelises lavastuses Eesti Draamateatris. Seda teemat käsitledes selgitan, milliseid võtteid ja rõhuasetusi on Kertu Moppel kasutanud nimetatud ajaloolise saksa romaani tõlgendamisel Eesti teatris. Moppel on ise dramatiseeringu autor. Draamateatris on Kertu Moppel eelnevalt välja toonud Maksim Gorki “Väikekodanlased” (2018) ja Henrik Ibseni “Rahvavaenlane” (2019). 2021. aastal valminud lavastus on nii publiku silmis kui kultuuriringkondades kõrgelt hinnatud. Eesti Draamateater mängib “Mefistot” juba neljandat hooaega.

Ettekandes keskendun “Mefisto” peategelasele Hendrik Höfgenile ning puudutan ka Höfgeni seost Goethe Faustiga. Kertu Moppeli lavastuses kannab “Mefisto” nimirolli Draamateatri külalisena Juhan Ulfsak. Näitleja on varem pälvinud tähelepanu Von Krahli Teatri näitleja ja lavastajana. Käesolevast aastast on Juhan Ulfsak Von Krahli Teatri kunstiline juht. Analüüsides “Mefisto” peategelast, toon paralleele ka Ulfsaki poolt “Mefisto” lavastusele eelnenud sõnavõtuga aastast

2019. Märiline kõne leidis aset teatriauhindade galal, kus Ulfsak lõpetas selle kirjanik Vaclav Haveli sõnadega: “kunstnik, kes on võitjate poolel, on alati kahtlane...”.

Katrin Kivimeister

Mis see etlus on ja mida ta annab?

„Sõnal on musttuhat palet.“

Ain Kaalep

Sõnakunst hõlmab laia spektrit, alustades ilukirjandusest ja luulekunstist kuni retoorika ning etluskunstini. Sellest tulenevalt on sõnal kui väljendusvahendil oluline roll teadmiste edasiandmisel ning emotsionaalsete ja vaimsete sidemete loomisel. Poetika tegeleb kirjandustekstide ilukirjandusliku laadi uurimisega ja aitab mõista, kuidas tekst, oma stiili ja struktuuri kaudu, loob kunstilise efekti.

Ettekandest võib selguda:

1. Kuidas poetika aitab meil mõista tekstide kunstilist ja esteetilist mõju?

Uuritakse, millised stiililised ja struktuursed aspektid loovad ilukirjanduslikke tekste läbiva kunstilise efekti ja kuidas need elementid eristavad poetika teisi vorme.

2. Mille poolest erineb etluskunst näitlemisest?

Analüüsitakse etluskunsti keskendumist teksti ja sõnade esitlusele, sealhulgas diktsiooni ja emotsionaalse intelligentsuse tähtsust veenva edasiandmise ja publiku kaasamise aspektist.

3. Kuidas sõnakunsti läbi saavutatakse mõjuv ja elumuutlik kogemus?

Vaadeldakse, kuidas sõnakunsti elemendid - ilukirjandus, poetika, retoorika ja etluskunst - töötavad koos, et luua tähendusrikkaid ja emotsionaalselt kaasahaaravaid kogemusi, aidates mõtestada nii indiviidide kui ka ühiskonna kogemusi.

4. Milline osa on sõnakunstil kaasaegses ühiskonnas ja kuidas see mõjutab kultuuri?

Arutelu selle üle, kuidas sõnakunst mõjutab ja kujundab meie arusaama maailmast, kultuurilisi narratiive ja isiklike identiteete, sealhulgas sõnakunsti jõudu väljendada ja käsitleda keerulisi teemasid.

Sõnakunst võib kaosele tähenduse anda ja vaatajat või kuulajat sisemiselt puudutada - see sõltub etleja või kõneleja meisterlikkusest sõna jõudu kasutada. Nii kombineerib sõnakunst ilukirjanduse ja esteetilised tunnused retoorilise

veenmise ning etlusliku esitlusega, et saavutada mõjuv ja elumuutlik kogemus. Arvestades kõiki neid tahke, peitub sõnakunstis võime muuta abstraktne mõte tuntavaks ja tähenduslikuks kogemuseks.

Piret-Oliivia Ütt

Kust tulid mustrid minule. Regilaul kui inspiratsiooniallikas sõba kavandamiseks ja kudumiseks

Kangakudumine on Eestis ajalooliselt olnud oluline käsitöötraditsioon – tehnika, milles valmistatud esemed võimaldavad väljendada nii kuduja oskuseid kui ka kohalikku pärimust. Tänapäeval on kangastelgedel kudumine jäänud pigem harrastajate ja disainerite pärusmaaks. Ühelt poolt vähendab masstootmine vajadust käsitööesemete järele, teisalt võib meistril, kes koopiat valmistada ei soovi, tekkida küsimus, kuidas öelda midagi uut nii, et eseme traditsiooniline olemus ei kaoks? Millest ammutada inspiratsiooni?

Magistriprojektis keskendun regilaulutüübi "Kangakuduja naine" ja selle värsiridade "Sii kujub sisse sirgusilmad / Ääre piale ärtusilmad / Vahele varesesilmad / Keske'le kaardisilmad / Nurga pial nugisesilmad" analüüsile. Fookuses on laulus kujutatud esemete ja kujundite maailm ning nende tõlkimisvõimalus traditsioonilise käsitöö tehnikatesse, ehk laulusõnade põhjal "kirjade" (mustri) kavandamine. Uurimistöö eesmärk on mõista, kas ja kuidas regilaulu kujundid võivad inspireerida uute mustrite loomist. Samuti kirjeldan praktilist loomisprotsessi – sõba kavandamist ja kudumist, pakkudes seeläbi ka uut lähenemisviisi käsitöötehnika ja regilaulu ühendamisel ning näidates, kuidas regilaulud võivad olla rikkalikuks inspiratsiooniallikaks. Et inspiratsiooni olemus on dünaamiline ja arenedes võib uusi vorme võtta, kasutan töös uurimisviisi, mille puhul toimub pidev ringlemine teooria, meetodite ja lahendustulemuste vahel, seejuures on oluline roll autoetnograafial.

Ettekandes tutvustan laulutüüpi "Kangakuduja naine," kirjeldan, mis mind kui loojat laulusõnade juures köitis ning annan ülevaate ka esmasest kavandamisprotsessist.

PANEEL 4 (12.30-14.30)

Mari-Mall Rähn

Naismuusikud Eesti aladel 19. sajandi lõpul ning 20. sajandi alguses

1919. aasta sügisel avati Eestis esimene kõrgem muusikaalane haridusasutus – Tallinna Kõrgem Muusikakool. Lisaks eesti muusika uuele algusele on mainimisväärne teinegi asjaolu: uues koolis moodustasid naised pea poole õpetajaskonnast. See tähendab, et 1919. aasta sügisel oli Eestis 16 naist, kes õpetasid muusikat kõrgemal tasemel avalikus ruumis. Neist enamikul oli ka eelnevalt omandatud kõrgharidus. Erialade osas oli algselt mitmekesisust vähe. Naisõppejõudude peamiseks valdkonnaks jäi klaver, mõni üksik tegeles lauluga. Aastate jooksul lisandus erandeid, kuid lõppkokkuvõttes jäid domineerima laul ja klaver. Vastav põhimõte kehtis ka enne kooli loomist.

Pealtnäha valitses eesti muusikas eelmise sajandi alguses optimistlik olukord. Siiski ei tekkinud vabariigi algusega need 16 naist tühelt kohalt. Millal olukord muutus? Millal sai hobist tasustatud karjäär? Käesolev uurimus tegelebki juba mainitud ja nendega sarnaste naismuusikutega, kes juba 20. sajandi alguseks olid omandanud piisava hariduse ja tunnustuse, et muusikaga edukalt elatist teenida. Kaks head näidet on Gertrud Ruckteschell-Kapp ja Ludmilla Hellat-Lemba.

Jelena Sokolovskaja-Dušakov

Eesti, Soome ja Rootsi luterlike kirikute naiste ordinatsiooni ajaloo ja probleemide võrdlev analüüs

See töö uurib naiste ordineerimise ajalugu ja probleeme kolme riigi – Eesti, Soome ja Rootsi – luterlikes kirikutes. 2013. aastal avaldas Luterlik Maailmaliit soolise võrdõiguslikkuse põhimõtete kohta dokumendi, mis sisaldas järgmist avaldust: “Me kutsume üles toetama naisjuhte, nii vaimulikke kui ilmikuid, eriti naisi piiskopi- ja presidendiametis, kui osaduse elutähtsaid liikmeid.”¹ Eestis sai Laine Villenthal esimeseks naispreestriks 1967. aastal, kuigi sellel teemal hakati arutlema ligi pool sajandit varem - 20. sajandi 20ndatel ja sellest ajast peale pole vaidlused selle otsuse sobivuse üle meie riigis vaibunud.² Sedaaegu möödus 2020. aastal 60 aastat Rootsi esimese naispreestri pühitsemisest, samas kui esimesed Soome naised said pastoriteks alles 1988. aastal – kuid neid oli palju: seitsmes kirikus üle kogu riigi pühitseti 90 naist.³ Käesolevas uurimistöös püütakse välja selgitada, mis ühendab nende kolme riigi naispreestrid, milliste väljakutsetega nad silmitsi seisavad ja kuhu on naispreesterluse ajalugu luterlikke kirikuid viinud.

---

¹ LML „Soolise õiguse põhimõtted“, lk 7 (<https://eelk.ee/wp-content/uploads/2018/08/Soolise-%C3%B5igluse-p%C3%B5him%C3%B5tted-LML-2013.pdf>)

² Priit Rohtmets, “Naiste ordineerimisest Eesti Evangeelses Luterlikus Kirikus”, ajaleht “Eesti Kirik” nr. 29, 2.august 2017 (<https://eestikirik.ee/naiste-ordineerimisest-eesti-evangeelses-luterlikus-kirikus>)

³ “Twenty Years of Women Pastors in Finland“, YLE, 06.märts 2008 (<https://yle.fi/a/3-5826289>)

Eva Bürkland

Kaameraga väljal. Filipiinlastest koduabiliste vaba aeg Küprose pealinnas Nicosias.

Pühapäeviti muutub Küprose pealinna Nicosia tänavapilt märgatavalt – avalik ruum täitub Aasia päritolu naistega, kes on silmnähtavalt rõõmsas meeleolus. Miks nad siin ja praegu kogunevad? Mis neid seob? Nendest küsimustest sai alguse minu visuaalantropoloogiline uurimus.

Tegemist on Küprosel koduabilistena töötavate sisserännanutelega. Vananev ühiskond ja suurenenud hooletöö vajadus on paljudele Euroopa riikidele väljakutseks, mille lahendusena nähakse võõrtööjõudu. Küprosel on hooletöö ja sellega seotud ränne valitsuse tasandil reguleeritud aastast 1991.

Täpsustasin oma magistriprojekti uurimisvälja ning suunasin fookuse filipiinlastele, kelle jaoks on võõrsil koduabilisena töötamine üks olulisemaid tööalaseid väljavaateid. Küprosele suundudes tuleb neil allkirjastada leping, mis määrab ka töö- ja puhkeaja. Ainsaks vabaks päevaks nädalas on pühapäev, mil koduabilised võivad lahkuda oma igapäevasest töö- ja elukeskkonnast.

Nii visuaalantropoloogiliste meetodite kui ka intervjuude ja osalusvaatluste abil otsisin vastust uurimisküsimustele – millised on Küprosel koduabilistena töötavate filipiinlaste vaba aja veetmise võimalused ja viisid? Kuidas nad väljendavad läbi selle oma identiteeti ja kuuluvust? Pühapäeva kulgemine hommikust õhtuni ja selle käigus toimuvad tegevused on minu magistriprojekti väljundiks oleva fotoessee läbivaks narratiiviks.

Ettekandes keskendun välitöödele Küprosel ning jagan oma kogemust nii informantidega suhete loomisest kui ka erinevate uurimismeetodite kasutamisest. Annan ülevaate ka fotoessee koostamise protsessist ning toon mõne valitud foto abil välja peamised taipamised, milleni uurimisküsimustele vastuseid otsides jõudsin.

Anneli Aim

“Sellised näevad need kaks välja. Nagu paar, kellel juhtus õnnetus.” – naine ja romantiline armastus norra tänapäeva kirjanduses

Kuigi armastus on ühel või teisel kujul sama vana kui inimkond, on see tänapäeva lääne ühiskonnas üheks tähtsaimaks elu osaks. Kas usk armastusse ja igatsus selle järele pakub meile lootust ja turvatunnet või on see hukatusse viiv?

Teadusvaldkonnas on armastust peetud pigem naisteamaks, kuuludes elu privaatsfääri, kuid on nüüdseks tõusnud eraldiseisvaks mõjukaks uurimisvaldkonnaks. Sellele omistatakse nii eetilist, sotsiaalset kui ka poliitilist jõudu.

Ja kuigi armastuse ideoloogia võiks olla positiivne, võib romantiline armastus hoopis pettumust valmistada. Kirjanduses on armastus olnud üheks suurtest teemadest ning minu eesmärgiks on uurida, milline on armastuse olemus tänapäeva norra kirjanduses. Oma töös lähtun, et armastus pole ei sooneutraalne ega ka samatähenduslik mehele ja naisele. Seega vaatan armastussuhet naisperspektiivist. Oma ettekandes tutvustan analüüsitava materjali, milleks on tunnustatud norra kirjanike Vigdis Hjorth´i ja Hanne Ørstaviki teosed, mida on kirjeldatud kui armastusromaane.

Analüüsi tulemusena soovin saada vastuseid küsimusele laiemalt, milline on naise armastuse olemus kahes käsitletavas teoses ja lähemalt uurida, millisel moel see peategelaste tegudes avaldub, tuginedes kaasaegsele feministlikule teooriale. Parafraseerides peategelast Hjorthi teosest „*Om bare*“ („Kui ainult“) – *armastus sureb nagu kõik elav, kuid ilma surmata pole elu, ja ilma surmata pole ka armastust*, – siis jah, armastus saab küll otsa, kuid tulemus ei pruugigi olla lootusetu ja negatiivne.

PANEEL 5 (15.30-17.00)

Raigi Tameri

Religioosete teemadega tegelemine alushariduses, näiteid erinevatest riikidest.

Tänapäeva kasvav maailmavaadete mitmekesisus nõuab ühiskonna sidusamaks ja kaasavamaks muutmist kõikidel haridusastmetel, õppides parimatest praktikatest saab alusharidus olla eeskujuks ja teenäitajaks.

Ettekanne keskendub religioosete teemade käsitlemisele alushariduse kontekstis, sest lasteaed on sageli esimene koht, kus laps ja tema perekond puutuvad kokku erinevate kultuuride ja religioonidega. Vaatluse alla tulevad lähenemisviisid usundiõpetusele ja usuga tegelemisele lasteaedades mitmesugustes maailma riikides, nagu näiteks Kanada, Iisrael, Rootsi, Austria, Saksamaa ja teised. Tutvustatakse lähemalt paari omanäolisemat projekti - "Hand in Hand" Iisraelis ja Irenicus lasteaed Saksamaal. Tehakse sissepõige Annie L. Howe misjonitegevusele ja tema Froebeli pedagoogikaga toimetamisele Jaapani lasteaedades.

Vaadeldakse üldisemalt nii formaalseid kui informaalset pedagoogilisi meetodeid, mida kasutatakse religioosete teemadega tegelemisel lasteaedades. Eeltoodud riikide teadlaste poolt kirjutatud artiklite, uurimistööde ja väljaannete põhjal proovitakse ettekande abil leida vastused küsimustele:

- millised on üldised põhimõtted kuidas erinevustega lasteaedades tegeletakse?
- kas ja kuidas riikide lähenemisviisid sarnanevad või erinevad?
- milline on üldine suhtumine religioonidega tegelemisele alushariduses?
- milline on olukord õpetajate ettevalmistuses erinevustega tegelemiseks? kuidas ja milliste praktiliste tegevuste abil religioosete teemadega alushariduses toimetatakse?

Kätlin Kiik

„Mina tänan Loojat“: religiooniantropoloogiline uurimus kristlikele põhimõtetele toetuva sõltuvusravi etappidest

Religioonil on märkimisväärne mõju inimese mõttemaailmale ja käitumisele, mistõttu nii mõnedki sõltlased jõuavad pikaajalise kainuseni just tänu usuliste tõekspidamiste ja praktikate järgimisele. Selleks et mõista täpsemalt, milline roll on religioonil sõltuvusravi protsessis, uurin oma magistrisõpses kristlikele (täpsemalt nelipühiluse) põhimõtetele toetuva sõltuvusraviga tegeleva asutuse Lootuse Küla personali ning veebisisu. Uurimisküsimustele vastuste leidmiseks

intervjueerin Lootuse Küla töötajaid ning analüüsin nende poolt kodulehele ja sotsiaalmeediasse avalikult üles pandud informatsiooni (erinevaid postitusi, sh õppevideoid, uudis- ja kogemuslugusid). Eestis on eelnevalt vähe uuritud religioonile toetuvate sõltuvusravi asutuste personali ning veebisisu. Sõltuvusravi personalil on oluline roll sõltuvusravi protsessis, kuna nemad aitavad sõltlasel saavutada kontroll oma sõltuvuse üle, kasutades selleks usulist retoorikat ja praktikat. Veebisisu peegeldab asutusega seotud inimeste arusaama religiooni rollist sõltuvusravi protsessis, mis aitab paremini mõista religiooni ja sõltuvusravi vahelisi seoseid.

Minu ettekanne toetub teemakohasele (peamiselt sõltuvus- ja religiooniantropoloogilisele) kirjandusele ning netnograafia (Lootuse Küla veebisisu analüüsi) käigus kogutud andmetele. Ettekanne eesmärk on pakkuda sissevaadet ühe kristlikele põhimõtetele rajatud MTÜ tegevusele sõltuvusravis. Täpsemalt keskendun sõltuvusravi eri etappidele, sh sõltlase elus toimuvatele muutustele. Religioossetele põhimõtetele toetuvates sõltuvusravi programmides usutakse, et inimene peab „jõudma Jumalani”, et saavutada täielik kontroll oma sõltuvuse üle. Sellest, kuidas aga täpsemalt („Jumala abil”) sõltuvus kontrolli alla saadakse, on juba juttu HUMA sügiskooli konverentsil.

Märksõnad: sõltuvusravi, religioon, sõltuvusravi etapid, religiooniantropoloogia

Rene Kriisa

Ühest keskaegsete tiibretaablite pildiruumi ja -aja uurimise võimalusest

Tiibretaablid on keskaegse kunstipärandi ühed uhkemad ning samas oma ehituselt ja ikonograafialt keerukamad osad. Nende iseäralikuks tunnuseks on see, et need koosnevad keskse korpuse külge ühendatud tiibadest, mille avamise ja sulgemisega on võimalik näidata pilte, mis on kas retaabli sise- või välisküljel. Lynn F. Jacobs¹ juhib aga tähelepanu, et keskajal ei nimetatud tiibretaabli tiibu hoopis usteks. See tähendab, et tiibretaablit avades või sulgedes ei esitu meile lihtsalt uus pilt, vaid me liigume ühest pildimaailmast teise.

Postuleerides, et keskaegsete tiibretaablite erinevate piltide maailmaid on võimalik nii ruumiliselt kui ajaliselt iseloomustada, olen ma Boriss Uspenski² ning Gunther Kressi ja Theo van Leeuweni³ kompositsioonianalüüsile ning ikonograafilisele analüüsile tuginedes arendanud välja meetodi, mille abil on võimalik keskaegsete tiibretaablite pildiruumi ja -aega analüüsida ja kirjeldada ning seeläbi kirjeldada ka seda, kuidas toimub tiibretaablis liikumine ühest pildimaailmast teise ja milline on tiibretaabli pildimaailm tervikuna.

Teadmine tiibretaabli pildimaailma ülesehitusest pole aga mitte eesmärk, vaid see on omakorda alusteadmiseks, mida on võimalik kasutada tiibretaabli tähenduse tõlgendamiseks. Selle demonstreerimiseks tutvustan kuidas see meetod lubas arendada Tallinna Mustpeade Maarja altari retaabli tõlgendust ning tuua välja mitte ainult seose “Speculum humanae

salvationisega”, vaid ka demonstreerida kuidas Mustpeade retaabel jutustab ise inimliku pääste loo marioloogilises võtmes.

[1] Jacobs, Lynn F. 2012. *Opening Doors. The Early Netherlandish Triptych Reinterpreted*. University Park, Pennsylvania: The Pennsylvania State University Press.

[2] Uspenski, Boriss 2013 [2005 (1995)]. Jan van Eyck'i Genti altari kompositsioon semiootilises valguses. — Lepik, Peet; Uspenski, Boriss (koost.), *Vene kultuuri jõujooni*. Tartu: Ilmamaa, 539–567.

[3] Kress, Gunther; Leeuwen, Theo van 2006. *Reading Images: The Grammar of Visual Design*. London, New York: Routledge.

PANEL 6 (15.30-17.30)

Alikhan Juzgenbayev

Semiotic Analysis of Commercialization of Slang: How Brands Leverage Subcultural Language to Build Consumer Loyalty

Semiotic analysis of slang commercialization: how brands use social class/subcultural language to build consumer loyalty.

This thesis examines the semiotic processes of subcultural slang and cultural symbols' appropriation, focusing on indexical erasure—when language loses its social and cultural markers as it mainstreams. The research uses a broad semiotic framework to examine how gaming, African American Vernacular English (AAVE), and LGBTQ+ slang and cultural signs are recontextualized in media, marketing, and public discourse, often removing their original meaning and significance.

The thesis shows how Nike and Supreme brand strategies commodify subcultural language to build consumer loyalty. This case study is part of a larger study on how cultural symbols, once tied to identities, can be misappropriated. This is important because the popularization of gaming, AAVE, and LGBTQ+ language can lead to cultural appropriation, stereotyping, and the erasure of their indexicality.

In addition to identifying indexical erasure, the thesis offers ethical ways to use subcultural language. This research seeks to illuminate how these symbols can be used without violating their cultural roots or alienating marginalized groups by understanding the lines between cultural celebration and exploitation.

Janet Oluwanishola Taiwo

The evolution of attitudes towards the Benin Bronzes among Nigerian Immigrants in the United Kingdom

The Benin Bronzes are a group of over five thousand metal plaques and bronze engraved with the history and heritage of the Benin people during a pre-literate society, worked by Benin bronze casters and served socio-cultural and religious purposes.

The controversy surrounding the Benin Bronzes is about the questions of ownership, legality and ethics of the British museum and some other western museums on their means of acquisition and how their continued possession perpetuates colonial legacies.

History keeps record that the Benin Bronzes became available in Western Museums when the British military invaded and looted the Benin Kingdom in February 1897.

Nigeria wants the Benin Bronzes back because of the socio-cultural, religious and artistic importance of these works of art.

With the recent surge in migrating Nigerians to the United Kingdom especially in 2023, and the resistance of the British Museum, which houses the largest collection of these bronzes, to repatriate them, it has become imperative to re-access the cultural significance of the bronzes in the source country and in the holding country from the perspectives of stakeholders.

I intend to achieve this by conducting participant observation and photo voice physically in the British Museum and, interviews and surveys, online.

Gabriel Matthew Bergman

“Friends May Come And Friends May Go And Friends May Peter Out, You Know?”: A Semiotic Analysis Of Friendship And Intimacy, And Its Representations In Contemporary English Literature.

The aim of this presentation is to highlight the mechanisms by which humans establish friendships and intimate relationships in adulthood, and explore the representation of this concept in contemporary English literature. The current work aims to underscore the importance of cultural and social factors that influence the conception of friendship in individuals. To this end, the current work will analyze Margaret Archer’s notion of the internal conversation – the notion of the self as being composed of three diological entities (the I, ME and YOU) – and pragmatic notions of the self: specifically, Vincent Colapietro’s model of the matrix self in the work of Charles S. Peirce. Additionally, the work aims to showcase the pragmasphere model which takes as its premise the notion that friendship occurs as a product of Lotmanian explosion in an attempt to model the dialectic between friends and intimate partners. Finally, the current work will analyze representations of love and friendship in contemporary English language literature in an attempt to underscore the significance of cultural representations of friendship, and their import in the selection of friends in adulthood.

Abhirup Sarkar

“Other-than-human Beings and their Interactions with the Karbi Indigenous Community”

This research explores narratives concerning other-than-human supernatural beings among the Karbi community of Northeast India. The study highlights the importance and impact of other-than-human beings on daily life, ritual practices, and establishing the Karbi worldview. By exploring the belief worlds and experiential narratives of interactions, the study intends to examine the role of these beings within the Karbi cosmology and unravel how they express Karbi belief that embodies their religious, cultural, and psycho-social dimensions shaping their worldview. Through qualitative

ethnographic fieldwork methods, including participant observation and interviews with the community members, the research aims to document stories and lived experiences of encounters with supernatural other-than-humans in the Karbi community. The work intends to understand how Karbis narrate, interpret, and engage with their encounters with supernatural other-than-human beings, exploring Karbi cosmologies to realize the perspectives of and from both worlds and their position and hierarchy, if any. The research will focus on how these beings are imbibed in mundane and ceremonial life. It will also provide deeper insights into the complex Karbi worldview through which they negotiate, navigate, and honor the interconnectedness of the human and other-than-human world. By analyzing these narratives through the folkloristic lenses of belief narratives, vernacular practices, and indigeneity, the study aims to contribute to the broader field of Indigenous studies and its intersections with folklore studies by offering not only insights into how the cultures shape the other-than-human beings but also how the other-thanhuman beings shape the cultures and their worldviews.

REEDE, 15. NOVEMBER

PANEEL 7 (9.30-11.00)

Rahel Ariel Kaur

Narratiivi ja lüürika konflikt Betti Alveri varasemas luules

Betti Alveri luule on Eesti kirjandusmaastikul ainulaadne. Kaleidoskoopiliselt vaimukas tegelaskond kohtub hingesoppide õrnade ülemhelide avamisega, surmaga leppimine lõputult elujaatavate hoiakutega ja suured lüüriksed kreedod mahutavad end üsnagi selgepiirilistesse narratiividesse. Aastatel 1931-1936 ilmunud luuletused (millest suurem osa nägi ilmavalgust poetessi debüütkogus "Tolm ja tuli") jutustavad sageli konkreetset lugu, ent ei hülga seejuures oma lüüriks-unenäolist ajatust.

Sel viisil pakub Alveri luule (nagu luule üleüldse) lõputult intrigeerivaid tõlgendusvõimalusi. Lüüriks- luule loolisuus lisab kaalutavate tõlgendusteooriate hulka ka struktuurse narratiivianalüüsi, mis võimaldab omakorda vaadelda narratiivsus- ja lüüriks-koosmängu (ja võimalikku konfliktus-).

Mio Lize Rebane

Eesti pühakodade varauusaegsed vitraažid

Eesti kunstiajaloo kirjutuses on vitraažikunst tagasihoidlikult esindatud teema. Neid on uuritud peamiselt kõrvalteemana siinse klaasitööstuse käsitlustes või on uurimustes võetud fookuseks arheoloogiline klaas ehk vitraažide killud.

Eesti varauusaegsete vitraažide näited on omanäolised selle poolest, et need on otseselt seotud saksa kultuuriruumist saabunud kombega annetada kirikutele/avalikele hoonetele nimelisi vappvitraaže. 17. sajandil kogus taoline praktika Eestis populaarsust. Vappvitraažidel on kujutatud inimeste nimesid, aastaarve, vappe ja muid sümboleid. Eesti vanim terviklik vitraaž on nimeline annetus Tallinna Püha Vaimu kirikule 1606. aastal. Kõige esinduslikumad vappvitraažid asuvad Ilumäe kabelis, kus märkimisväärselt on loodud vapid ka eesti soost talupoegadele. Annetatud nimelisi vitraaže võib leida muuhulgas ka Ruhnu vanas puukirikus.

Vappvitraažid said osaks luterlikust memoriaalkunstist olles omamoodi kirikuruumi paigutatud epitaafid. Nende funktsioon kirikuruumis oli tõsta esile annetaja sotsiaalset staatust, viidata tema usulistele eelistustele ning olla privaatne mälestusmärk. Minu magistritöö üks eesmärkidest on uurida vappvitraažide ning luterliku memoriaalkunsti omavahelist suhet. Eesmärgiks on minna süvitsi teemadesse, mis on varasemalt lünklikuks jäetud, keskenduda meie vanimatele (terviklikele) vitraažidele, neid põhjalikult kirjeldada ja analüüsida nende pildiprogrammi. Samuti kokku koguda võimalikult palju teavet nende kunstiteoste annetajate ja valmistajate kohta.

Marian Vihand

Kas kärbes piriseb või sumiseb: onomatopöa ehk helisõnade tõlkimisest Oscar Wilde'i „Dorian Gray portree“ eestinduste põhjal

Ettekande eesmärk on analüüsida onomatopöa ehk helisõnade tõlkimist Oscar Wilde'i „Dorian Gray portree“ ingliskeelse 1891. aasta versiooni ning selle kolme eestinduse (A. H. Tammsaare 1929; Henno Rajandi 1972; Krista Kaer 2021) näitel. Ettekandes käsitletakse muuhulgas kordustõlke teooriat (Koskinen, Dastjerdi & Mohammadi) ja onomatopöad kui tõlkeprobleemi (Rohan, Sasamoto, Bredin). Onomatopöa on keele- ja tõlketeaduses siiani väheuuritud, eriti Eestis, mistõttu leidub väga vähe teoreetilisi käsitlusi, eriti selliseid, mis uuriksid seda keeleteaduslikku nähtust tõlke seisukohast. Seetõttu on magistritöö panus selle tõlkeprobleemi uurimisse kasulik mitte ainult Eesti, vaid ka kogu maailma mastaabis, panustades helisõnade tõlkevõimekusse ning onomatopöa uuringutesse valdkonnaüleselt.

Senise analüüsi põhjal on võimalik järeldada, et 1) kõigis kolmes tõlkes esineb suuri erinevusi (originaalis „The sound of the popping of corks“, Tammsaare „pudelikorkide tõmbamine“, Rajandi „lahtikorgitavate pudelite lupsatused“, Kaer „pudelikorkide popsatused“), 2) on võimalik aimata ka mustreid selles, miks teatud onomatopoeetiliste sõnade puhul leidub eestikeelsetes tõlgetes rohkem sarnasusi või erinevusi. Lisaks eristuvad kordustõlked esmatõlkest julgema onomatopoeetiliste sõnade kasutuse ja helide kirjeldamise poolest (lisaks eelnevale näitele ka originaalis sõna „murmured“ Tammsaare tõlkes „lausus“, kuid kordustõlgetes „pomises“). Minu analüüsi materjal pärineb senise töö põhjal koostatud korpusest, korpuse mahuks 211 sisendit lähteteksti onomatopoeetiliste sõnade tõlgetest. Põhjalikum analüüs ja sellest tulenevad järeldused saavad olema minu tulevases magistritöös.

PANEL 8 (9.30-11.00)

Natalie Rambish

Moral Injury in Combatants

Moral injury lies at the intersection of philosophy, psychology, and sociology. One population at high risk for moral injury is wartime combatants. As a mental injury, moral injury has likely occurred for centuries, but the identification and naming of the phenomenon only happened recently. Following a rigorous work through of the definition of moral injury, the goal of this paper is to explore the relationship between the three aspects of moral injury to a combatant to identify the complex problems involved. In order to do this, I will approach moral injury from three different levels: the systemic-philosophical level, the individual level, and the socio-cultural level. The systemic-philosophical level will draw out the conflicts between the moral code set by Just War Theory through international law and the combatant's personal moral code. The individual level will work through how the three previously identified mechanisms of moral injury function on a combatant. Here, I will also spend time deciphering the different forms of moral injury. And finally, I will work through the role of the socio-cultural level as a mediator between these two levels. This level provides the best opportunities for both preventative (ideological) solutions and appropriate combatant support.

Kiira Grintšak

The Romanticization of Violence: A Semiotic Study of "Heathers"

This research explores the romanticisation of violence in *Heathers*—both the film (dir. Michael Lehmann, 1989) and the musical adaptation (dir. Andy Fickman; 2014, 2018)—through a focused semiotic analysis of audiovisual representation and narrative structure. The thesis examines how the violence is ambivalently represented, particularly by investigating the ways characters in *Heathers* tend to romanticise suicide and other means of violence. Moreover, the research studies the multiple levels of violent representation: the level of story's events (i.e. characters' experiences) and the level of cinematographic discourse. For instance, it is clear that one of the main instruments of depiction of violence is the usage of exaggeration and irony. The study focuses on both main and secondary roles (character building), the representation of their violent acts and their function as an embodiment of different social issues, positions, and ideas. The thesis explores how different narrative devices and audiovisual elements may influence the audience's perception of violence. Methodologically, the research employs semiotic and intersemiotic analysis. The findings suggest that narratives in the entertainment industry can, intentionally or unintentionally, portray violence ambivalently, potentially contributing to its normalisation and desensitisation for audiences.

The expected result of the analysis is that the representation of violence for entertainment purposes often diverges from its criminalised reality, blurring the lines and normalising violent acts within popular culture.

Keywords: violence, narrative studies, pop culture, cinema, musical, romanticisation, audiovisuality, audience, discourse, characters, semiotics, intersemiotic analysis, Heathers

Minka Jerala

Fear and Fantasy: Slovenian Fairy Tales and Folk Songs Depicting the Turks

In Slovenian history and imagination, the Turk was faithfully established as the Other par excellence of the Slovenian people. This role first appeared during the Turkish invasions in the 15th and 16th centuries, when Turks represented a genuine threat to Slovenians. However, long after the invasions, the Turk is still treated as a dangerous enemy, foreign in all imaginable ways in Slovene phantasms. The following presentation will follow the evolution of the depiction of Turks as shown through Slovenian fairy tales and folk songs. With the help of affect theory, we will find out how the othering of Turks managed to endure for centuries and how fear merged with fantasy to create a made-up enemy. We will see how the turk transformed from a legitimate threat as sung in the folk songs during the invasions to an empty signifier used only to distinguish yourself from it. And finally, how the turk, now that it poses no real danger for many centuries, has been incorporated into fairy tales about defeating turks and the victory of Christianity over Islam.

PANEL 9 (9.30-11.00)

Mar'Yana Svarnyk

Recreating natural dyes for *pysanky* (traditional Ukrainian Easter eggs) from late 19th century ethnographic sources: challenges and potential solutions

Late 19th century publications about traditional Ukrainian *pysanky* (Easter eggs decorated with wax resist) list the natural dyes that have been used to color eggshell. Natural dyes have started to be replaced by the aniline dyes already by the end of 19th century. Eventually, with rare exceptions, they were not being used at all. The recipes and processes of making and using natural dyes on eggshell have also been lost. The aim of this project is to experiment with some of the natural dyes listed in the late 19th century sources, and to develop working recipes for several dyes (yellow, red, and black) that would adhere to eggshell and produce colors comparable with the traditional *pysanky* colors. Some of the challenges in interpreting the ethnographic records and further recreating the late 19th century natural dyes for eggshell arise because the records often lack detail and precision, including about which specific dyestuff was used and how. Sometimes they contain obvious mistakes, other times they are grounded in the ambiguities and confusions of naming and identifying the dyestuffs that were common throughout history. Potential solutions and work-arounds to these challenges, as well as the paths of further research, will be discussed.

Ka Man LO, Phyllis

The Study of the Offerings in Hong Kong – Joss Paper Ingots, Joss Candles and Joss Sticks

“Joss Paper Ingots, Joss Candles, and Joss Sticks” (In Chinese: 元寶蠟燭香) is how Hongkongers name the most popular offerings made for rituals. The offerings play an important role in various situations connected to worshipping gods, ancestors, and ghosts in Taoist and vernacular religious practices. This study aims to examine how religions affect Hongkongers' daily life and the extent of their influence by using the offerings as an example.

Drawing on my participant observation and interviews this summer and on my personal experience over the years, this study explores people's awareness of the meanings of these offerings, why they give offerings when doing rituals, and the procedure of the rituals in Hong Kong. It represents a multiplicity of versions and interpretations, including believers as well as the owners of offerings shops and temple staff from various temples.

In addition, this study argues that the transformation of offerings, such as businesses producing a variety of fancy products to survive and make money, is leading to offerings being commercialized. Moreover, this study explores how Hongkongers' offerings practices have been gradually simplified because of their busy schedule and the various regulations of official law and local rules.

Shakeel Chauhan

The Global Journey of Indian Spices: Culinary Adaptation and Fusion at Monk Restaurant in Estonia.

Indian spices, with their rich history of trade and migration, have influenced cuisines globally. Estonia, with its growing appreciation for international flavors, has embraced these spices in recent years, creating opportunities for culinary fusion in local restaurants like Monk Restaurant, a well-known Asian restaurant with locations in Tallinn, Tartu, Narva, Kuressaare, Kohtla-Järve, and Jõhvi. This research aims to understand how the dishes at Monk have been adapted for Estonian palates while retaining their original flavors, and the modifications made to traditional Asian recipes to suit local tastes. It also examines why Estonians enjoy Asian food and how the owner of Monk Restaurant, Balli Chauhan, an Indian student, adapted to Estonian culture and became a successful entrepreneur. The study will explore how traditional Indian cuisine is adapted and served in Estonia at Monk Restaurant. During the research, interviews will be conducted with Monk's chefs, the owner, and Estonian customers. The research will demonstrate that Estonia's culinary landscape has become increasingly diverse, with Indian flavors playing a significant role. This study will examine how Monk's menu reflects this cultural exchange and how food can facilitate cross-cultural appreciation.

PANEEL 10 (12.00-14.00)

Ode Oras

Piimast sõirani: Setomaa Muuseumide väljakutsed traditsioonilise toidukultuuri küllastajateni toomisel

Sõir ehk laagerdamata kohupiimajuust on Setomaa ja Vana-Võromaa toidukultuuris kesksel kohal. 2021. sai sõir Euroopa Liidu kvaliteedimärgise kaitstud geograafiline tähis, mille kohaselt sõir peab olema valmistatud kohalikust toorainest, kuid täna Setomaal piimatootmist pole. Tähise saamine on süütanud kogukonnas arutelu milline peaks olema “õige sõir”. Traditsioonilisel moel valmistatud sõira elutsükkel algab lehmälüpsist. Lüpstud piima hapendamisest kuni sõira valmistamiseni võib aega minna 3-5 päeva. Tänapäeval on traditsiooniliste piimatöötlemise oskuste edasiandmine maamajapidamistes katkemas ja poest ostetud toorainest valmib väike kogus sõira 20 minutiga.

Setomaal on täna teadaolevalt 2 lüpsilehma, kellest üks asub Setomaa Muuseumide filiaalis Värskas. Talumuuseumi kõrval tegutseb ka traditsioonilisi seto toite pakkuv Seto Tsäimaja, mille menüüsse kuulub ka sõir. Hetkel pole muuseumilehm Säde piimast tehtud sõira võimalik küllastajatele pakkuda, kuna arhailist 1920. aastate taluelu kujutavat muuseumikeskkonda on keeruline kujundada moodsate piimatöötlemise standarditele vastavaks. Piima töötlemise seadmed on kallid ning mõeldud suuremate farmide vajaduste katmiseks. On tekkinud paradoksaalne olukord, kus muuseumil on autentne ja kohalik tooraine, kuid sellest valmistatud sõira küllastajatele pakkuda ei saa.

Minu magistriprojekti väljundiks on fotonäitus, mis kõrvutab sõira valmistamist Värskas muuseumis traditsioonilisel moel alates piima lüpsimisest kuni sõirani ja tänapäevases Setomaa kodus, kus piima teekond lehmälüpsist kohupiima valmimiseni on välja jäetud. Fotonäituse eesmärk on juhtida tähelepanu toidupärandiga seotud oskuste säilitamisele ja ärgitada vaatajat küsima kellel lasub tänapäeva ühiskonnas pärandihoidja vastutus? Kas traditsiooniliste oskuste hoidja roll on vaid muuseumi ja üksikute entusiastide kohustus ning kelle ülesanne on unustusse vajuvaid teadmisi säilitada ning edasi anda?

Märksõnad: toidukultuur, lehmapidamine, Setomaa Muuseumid

Eliisebeth Pruus

Eestimaa kubermangu viinavabrikute tüpoloogia

Ilmselt pole üllatus, et pea igas mõisas paiknes viinaköök või viinavabrik, olles mõisaansambli maamärgiks, mis annab märku, et on sisenatud mõisaruumi. Võrreldes teiste mõisahoonetega, mis on suuresti säilitanud oma algse ilme, on viinavabrikuid korduvalt ümber- või uuesti ehitatud. Paljudest on kahjuks saanud juba varemed, osad neist on kadunud ajaloo hämarusse. Tööstushoone väärtustamist pole lihtsamaks teinud asjaolu, et paljud viinavabrikud ei ole muinsuskaitse all. Tänapäeval on mõisaansambel kohati killustunud, hõlmates härrastemaja juures paiknevaid hooneid,

mõisaparki ning alleed, sellest väljapoole jääv sõltub paljuski headest omanikest. On ka häid näiteid, kus erinevate aegade tuultes on mõisasüdameses suudetud hoida alles terviklikkust, neid korrastades ning neile tänapäevases olustikus uue funktsiooni leidmises. Viinavabrik pole ainult pelgalt väärt ehitusmaterjali hankimise koht, vaid tegemist on olulise hoonega, mis on rikastanud meie kultuuri- ja arhitektuuri ajalugu. Kui me mõtleme ajas tagasi, siis mõisaajal oli kogu ansambel üks tihe ruum, mis esindas ja majandas ennast ise, nagu tänapäevases mõistes mõni Eesti väike- või suurtootja seda teeb.

2023. aastal kaitstud bakalaureusetöös, keskendusin Järva ja Viru kreisi viinavabrikute kaardistamisele ja tööstusarhitektuuripärandi tutvustamisele. Tulevases magistritöös käsitlen kogu Eestimaa kubermangu. Magistritöö eesmärgiks on viinavabrikute ehitusprojektide analüüs ja erinevate hoonetüüpide arhitektuuriline uurimine. Selgitada välja, kuidas viinavabriku hoonetüüp on ajas arhitektuuriliselt muutunud? Kas projekteerijatel kujunes välja oma tüüp või kasutati ühe hoone mudelit mitmete viinavabrikute projekteerimisel? Milliseid erinevaid viinavabrikute tüüpprojekte leidub ning kui laialdane oli Eestimaa kubermangus nende kasutamine? 19. sajandi II poolde ja 20. sajandi algusesse jääb viinavabrikute tootmise laiendamine ja tootmisprotsessi muutumine, mis omakorda tingis moodsate auru jõul toimivate sisseseadete ja viinavabrikute või piiritusetehaste ehitamise buumi. Hoonete ehitamisel oli vaja insenertehnilisi teadmisi, seega ei saanud neid igauks projekteerida, nende tööd vaatas üle ja kontrollis kubermanguvalitsus. Siit joonistub välja antud uurimise põhifookus 1850–1919. aastad. Selles ajavahemikus oli ehitustegevus väga laialdane ning erinevate mõisate viinavabrikute ja piiritusetehaste ehitusprojektid kajastuvad Eestimaa kubermanguvalitsuse ehitus- ja teedekomisjoni fondis.

Silvia Pärmann

Kaks lõbureisi Lähis-Itta: Mark Twaini ja Eduard Bornhöhe reisikirjade võrdlus

Ettekandes „Kaks lõbureisi Lähis-Itta: Mark Twaini ja Eduard Bornhöhe reisikirjade võrdlus” uurin, kuidas ameeriklane Mark Twain (1835–1910) oma teoses *Võhikud võõrsil* (*The Innocents Abroad, or The New Pilgrims' Progress*, 1869) ja eestlane Eduard Bornhöhe (1862–1923) oma teoses *Usurändajate radadel: Reisipildid Türgimaalt, Palestinast, Egiptusest, Kreekast ja Itaaliamaalt* (1899) ühendavad objektiivsed kirjeldused subjektiivsete muljetega, segades oma reisikirjades fakte ja ilukirjandust. Autorid valivad teadlikult elemendid – arhitektuuri, pühapaigad, kohaliku eluolu –, mida nad peavad tähenduslikuks oma lugejatele, tõlkides nii reisi kogemuse oma kodukultuuri konteksti.

See uurimisteema võimaldab heita valgust kaasaegse reisikirjanduse žanritunnuste kujunemisele. Twaini ja Bornhöhe tekstide võrdlemine avab olulise küsimuse: kuidas „tõlkisid” autorid oma lugejatele võõrast kultuuri ja milliseid ootusi see neile esitas?

Lähis-Ida, eriti Palestiina piirkond, oli 19. sajandi lõpus tuntud sihtkoht, mida külastasid nii Euroopa kui ka Ameerika reisijad ja palverändurid, ajendatuna piirkonna piibellikust ja ajaloolisest tähendusest. Autorite valikud külastada selliseid märgilisi paiku nagu Jeruusalemm, Petlemm ja Surnumeri näitavad, kuidas nende teosed haakuvad tolle aja publiku ootustega, kuid annavad edasi ka individuaalseid vaatenurki ja tõlgendusi. Võrdlen konkreetseid löike mõlemas teoses, et uurida, kas nende valikud ja lähenemised peegeldavad oma aja stereotüüpe või suudavad avada sihtkohta mitmetahulisemalt, süvendades reisiranduse mõistmist kui „tõlkelist” suhtlemisvahendit, mis pakub värskeid arusaamu võõrast kultuurist.

Saile Johanna Langsepp

Tants, rituaal, religioon: kolm vaadet sufi-pöörlemisele

Ettekanne keskendub sellele, kuidas mõtestatakse rituaali religiooniuringutes ning tutvustab erinevaid lähenemisi, asetades keskmesse pöörlevate dervišite rituaali. Ühtlasi avan selle näite abil rituaaliga külgnevaid nähtusi, püstitades küsimusi üleminekutest ja kuuluvustest: millal saab tegevusest rituaal ja millal ta lakkab seda olemast? Mis on rituaali ja religiooni vahelised seosed? Kas mõni praktika võib paigutada üheaegselt nii religioossesse kui ilmalikku konteksti?

Ettekande keskse näite positsioonile seatud sufi-pöörlemine on füüsiline tantsurituuaal, üks islami müstilise voolu praktikatest, mis on inspireeritud 13. sajandil elanud pärsia müstiku Mawlānā Jalāl ad-Dīn Muhammad Rūmī poeesiast ja pärandist. Tänapäeval võib näha, et sufipöörlemist viljeletakse nii religioosses kontekstis kui ka loominguliselt väljaspool kaanonit. Lisaks esineb laval esitatud, kuid selgelt religioosse taustaga rituaal loominguliste muudatusteta. Neid erinevaid lähenemisi ühendab siiski sama rituaalse liikumisvormi kasutamine esituse kehalise väljundina. Piirnähtused sakraalse ja ilmaliku sfääri vahel, mis esinevad kõikides kultuurides ja paljudes erinevates vormides, annavad hea võimaluse uurida, mis paneb meid teatud fenomeni ühte või teise kategooriasse liigitama ning kuidas toimub kommunikeeritava sisu teisenemine. Seega, tutvustades rituaalikäsitlusi religiooniuringute perspektiivist ja sufi-pöörlemist kui praktikat klassikalise sufismi tähenduses, läänes vormunud hübriidse neo-sufismi kontekstis ning individuaalse empiirilise kogemuse seisukohast, avan selle kaudu erinevaid vaateid ühele ja samale nähtusele, mille eesmärgiks on küsida, miks ja kuidas toimuvad üleminekud tähenduste tasandil.

PANEL 11 (12.00-13.30)

Wai Ming Choi

Divine Words for Mortal Warmth: Community Engagement through Taoist *Kau Cim* Divination

This presentation will focus on Chinese Taoist divination called *Kau Cim* (求籤). In present-day Hong Kong, the popular practice of getting one's fortune read on the Chinese New Year is core to how people search for divine direction for the coming year. *Kau Cim* functions on two levels: authority is derived from sacred texts; and the interpretation of the oracle poems lies in the conversation that underscores the practice. The divination in Hong Kong is understudied despite its importance to the people and existing research on *Kau Cim* tends to ignore human involvement.

Participation in *Kau Cim* is social: people from diverse backgrounds connect to build a community which then interweaves into a shared experience. In addition to *Kau Cim* being a local New Year tradition, tourists visiting the temples for a cultural experience provide a stable inflow of visitors that brings the fortune-tellers opportunities to interact with people from other backgrounds. Most fortune-tellers are older and thus overlooked in society yet, through *Kau Cim* they interact and engage in sociality while being guaranteed an authorial position.

This talk is based on my observations of the two fieldwork visits I have carried out over the past year.

René Alexander Gritzka

Changing cultural interpretations on mirages

Mirages are often thought of as optical illusions or evanescent apparitions but are now becoming explained through the scope of rationalistic science by atmospheric optics. Folklore, travel logs and modern physics make meanings about mirages. These interpretive cultural descriptions, forming and transforming what a rational spectator may see at the horizon, will provide the source material to explore underlying cultural illustrations on mirages. Mirage appearances have been described as an 'all of a sudden exhalation' occurring as 'light bends through thermal gradients'. Such cultural discourses provide different patterns for making sense of these perceived images. By analyzing descriptions of mirages, different interpretations reflect emerging frameworks for conceiving of reality. Through a close reading of cultural descriptions on mirages, a changing cultural knowledge on reality gets evinced. Thus, the question arises, what is actually modeled in these descriptions? Tracing frameshifting cultural perspectives on reality and parsimonious descriptions thereof via mirages.

Nick Cavazos

Erasing the Trace: Semiotic Assimilability of Poststructuralist Language

This thesis looks at the many thinkers of poststructuralist philosophy and through the usage of supervised machine learning processes tries to determine if there are certain emergent patterns of meaning we can discover within their work.

When we use large language models such as ChatGPT it is fairly easy for an A.I. to write like a classic figure in literature such as William Faulkner or Kafka. It seems to be much more difficult, however, for these same systems to mimic the style of writing in poststructuralist philosophers such as Deleuze and Derrida. The guiding question for this project, then, will be to see if there is something truly unique about the writings of poststructuralist philosophy which itself is usually seen as being of the opinion that meaning is fractal by nature.

As a primary research method the thesis will build a live machine learning algorithm using the Julia programming language which will be specifically trained on reading a large dataset of poststructuralist works. These same tests will be repeated on more traditional forms of literature which will allow the research to define a metric of what shall be termed "semiotic assimilability", charting the accuracy to which A.I. systems are able to replicate the given writing styles of various authors.

PANEEL 12 (15.00-17.00)

Laura Sauga-Tilk, Maria-Helen Adams
Spetsiesismi avaldusvormid eesti keeles

Antud magistritöö fookuseks on spetsiesistlik keel ehk see, kuidas avaldub liigikuuluvuse põhjal diskrimineerimine eesti keeles. Uurimus tugineb Joan Dunayeri raamatule *Animal Equality: Language and Liberation* (2001), kus autor uurib spetsiesismi avaldusvorme inglise keeles. Dunayeri eeskujul uuritakse erinevaid valdkondi nagu näiteks jahindus, kalandus, loomaaiad, teadus, loomatööstus. Täpsemalt tuleb uurimise alla spetsiesismi avaldumisviisid nende valdkondade eestikeelses trükisõnas (raamatud, ajakirjad). Seda on plaanis vaadelda kasutades diskursuseanalüüsi.

Teadaovalt on eesti keele kohta uuritud spetsiesismi avaldumist ajakirjanduses, kuid laialdasemalt eesti keele kohta pole veel sellist uurimust tehtud. Töö eesmärgiks on tähelepanu juhtida spetsiesismi avaldusvormidele konkreetsete valdkondade keelekasutuses ning pakkuda alternatiive spetsiesistliku keelekasutuse vältimiseks. Antud magistritöö on oluline selleks, et inimesed, kes soovivad vältida spetsiesistliku keelt, oskaksid seda märgata ning vältida.

Märksõnad: spetsiesism, eesti keel

Hipp Saar
„Kuidas vabaneda umbrohost?“ – võru keele maine nõukogude ühiskonnas

Eesti rahva ühtekuuluvustunde alustalaks on ühtse keeleroumi rõhutamine, mis ka nõukogude ajal rahvusliku alalhoiu huvides tugevalt meeles hoiti. Ühtse emakeelega rahvast olevat ju kergem kaitsta vene keele pealetungi eest ning nõnda on kergem ka inimesi harida. Keeleteadlased on märkinud, et umbes 1960. aastatel toimus võru keele aladel muutus – kodudes kahanes märgatavalt murdekeele kasutajate arv, mis muidu justkui paralleelmaailmana eksisteerinud oli kirjakeelse kooli kõrval. Käesolev ettekanne avab selle nähtuse koduseinte vahelt kaugema elu külje ja lahkab, missugune ühiskondlik arvamus keelevahetust saatis.

Inimeste käitumismotiivide tagantjärele välja selgitamine on keeruline nõukogude tsensuuri, enesetsensuuri ja suulise poliitika keskkonnas. Murdekeele välja juurimist ei võetud vastu kirjaliku otsusega või avaliku kuulutamisega – see toimus varjatult, peaaegu iseenesest. Siiski on tagantjärele säilinud mõningaid jälgi ajaleheartiklites, kus eri taustaga inimesed noorsoo harimise ja keelekasutuse kohta sõna võtsid.

Ettekandes analüüsitakse ühiskondliku arvamuse muutumist ning peamiseid pidepunkte võru keele kasutamise osas nõukogude ajal, asetades seda ka laiemasse ideoloogilisse konteksti.

Piibe Nõmm

Palgatöö varjust välja: etnograafiline uurimus vabatahtliku töö tähendusest praktiseerijatele

Kuidas loob vabatahtlikkus inimese elule tähendust ja võimalusi eneseteostuseks viisil, mida igapäevane palgatöö jäljendada ei suuda? Ettekanne toetub etnograafilistele välitöödele, mille raames olen läbi viinud intervjuusid ja osalusvaatlusi, et selgitada, kuidas vabatahtlikud tajuvad oma töö kasulikkust ja tähendusrikkust isiklikul tasandil. Analüüsid vabatahtlike kogemusi organisatsioonides Efektiivne Altruism Eesti ja Peemoti keskus on võimalik öelda, et vabatahtlik töö mitte ei paku palgatöö kõrvalt lisategevust, vaid annab inimesele võimaluse viia oma põhiväärtused praktikasse ning näha tehtud töö tulemusi, mis annavad elule tähenduse.

Vabatahtliku tegevuse eesmärk ei ole teenida tulu, tegevus tuleneb inimese enda vabast tahtest ning tegevuse tulemus toob kasu nii kolmandatele osapooltele kui ka vabatahtlikule endale. Kuigi uuritavatel organisatsioonidel on omajagu erinevusi, näiteks keskendub Efektiivne Altruism Eesti olemasolevate ressurssidega maailma suurimate probleemide lahendamisele ning Peemoti keskus marginaliseeritud kogukondade häälte esiletõstmisele kohalikul tasandil, ilmneb intervjuudest, et vabatahtliku töö olulisus vabatahtlikule endale on sarnane sõltumata organisatsiooni spetsiifikast. Esitluses argumenteerin, et vabatahtlikud leiavad oma tegevuse kaudu eneseteostust ja moraalselt tähendust, mis jääb sageli palgatööst puudu.

Mii Valgma

Interseksionaalsuse rakendamine kirjanduse uurimises

Oma magistritöös analüüsin Torrey Petersi raamatut “Detransition, Baby” läbi interseksionaalsuse raamistiku. Seetõttu keskendun HUMA sügiskooli ettekandes oma töö teooria ühele osale, nimelt interseksionaalsuse rakendamisele kirjandusanalüüsis.

Interseksionaalsus defineeriti mõistena juba 1970. aastatel ja on tänapäevani paljudes valdkondades populaarseks lähenemiseks jäänud. Interseksionaalsuse eesmärk on esile tuua seda, et inimese erinevad identiteedid ei eksisteeri mitte eraldiseisvalt, vaid mõjutavad üksteist ning ka seda, kuidas inimesi selle põhjal maailmas koheldakse. Kuna interseksionaalsus on interdistsiplinaarne ning väga laialdaselt rakendatav lähenemine, on seda aja jooksul tihti pelgalt moesõnaks kutsutud. Samuti on kritiseeritud lähenemise ebamäärasust. Vaatamata kriitikale ning sellele, et enim kasutatakse seda sotsiaalteadustes, on interseksionaalsust siiski võimalik ka kirjandusteaduse valdkonnas edukalt kirjanduse uurimiseks rakendada.

Antud ettekandes tutvustan, mida ja kuidas interseksionaalne raamistik kirjanduse uurimisele juurde annab ning selle lähenemise viljakust just kirjanduse kontekstis. Interseksionaalsuse rakendamine kirjanduse uurimisele annab erinevalt

teistele uurimisobjektidele just kogemuslikkust eriti mõjusalt edasi, kuna see mitte ei distantseeri analüüsitavat subjekti, vaid toob ta lugejale eriliselt lähedale. Kirjandus teeb teiste kogemused kogetavaks ning toob välja nende keerukuse ja ambivalentsuse paremini kui paljud teised meediumid. Interseksionaalsus on eriti tulemusrikas lähenemine just seetõttu, et see võimaldab erinevate kogemuste empaatilist mõistmist ja käsitlemist.

PANEEL 13 (15.00-16.30)

Rasmus Rebane

“Olaf Stapledoni transtemporaalse telepaatia kultuuriline jalajälg”

Inglise filosoofi ja ulmekirjaniku Olaf Stapledoni "Last and First Men" (1930), mis jutustab ümber inimkonna kogu järgneva 2 miljardi aasta ajaloo kuniks Päikese plahvatamiseni, on selline kurioosum, mille otsene ja kaudne mõju kirjandus- ja kultuuriloole on korruga üüratu ja kummaliselt nähtamatu. Väga tõenäoliselt ei ole sa varem kuulnudki sellisest autorist ja teosest, mis ennustas üsna täpselt ette suurt sõda Saksamaa ja Venemaa vahel, tuumapommi kasutamist ühe saare peal ning meie käesoleva aja kohta kõneleb amerikaniseerumisest ja järgmisest suurest sõjast USA ja Hiina vahel. Stapledon mängib, nagu oleksid ühed Viimased Inimesed vahetult enne Päikese plahvatamist ja inimkonna kollektiivset lõppu ulatanud 'telepaatiliselt' ajas tagasi ning manipuleerinud tema aju, et ta paneks kirja inimkonna totaalse kroonika, kogu meie edasise ajaloo. Oma magistritöös käsitlen seda ahelat või ringi (V.I. - O.S. - meie - V.I.) intersemiootilise ja intertekstuaalse kommunikatsioonina ning üritan välja nuputada, miks on see nii, et Stapledoni ideed on selliste fännide nagu Arthur C. Clarke'i ja Stanisław Lemi loomingu kaudu imbunud teadusulmest populaarkultuuri, aga 'agnostiline müstik' ja krüpto-semiootik Stapledon ise on väljaspool teadusulme-esoteerikute ringkondi praktiliselt tundmatu. Proovin ettekandes anda aimu neist paljudest meile iseenesestmõistetavatest ideedest - universum kui simulatsioon, multiversumid, nanorobotid, 'Dyson sphere'-id, jne - mis esinevad esmakordselt just Olaf Stapledoni loomingus.

Mariliis Miil

Manifesteerimine kui praktika ja selle erinevad tehnikad kogemuslugudes

Manifesteerimine on praktiseerijate jaoks kindel tehnika enda elu loomiseks ja paremaks muutmiseks ning saatuse mõjutamiseks. Selleks kasutatakse oma ideaalse eesmärgi visualiseerimist, nagu see oleks juba juhtunud – suur osa valimist kujutab soovitud olukordi vaimusilmas ette. Mõned on pigem kasutanud rohkem materiaalseid väljundeid nagu visuaaltahvlite tegemine või soovide üleskirjutamine ja selle paberi põletamine, et need suurema tõenäosusega täituksid. Individuaalsete praktikate ühiseks jooneks on see, et soov tuleb kirjutada üles /mõelda sellest oleviku vormis, näiteks: „Mul on see auto; ma töötan selles firmas” jne. Enamiku jaoks on see ikkagi vägagi individuaalne ja isiklik praktika, endaga silmitsi seismine parema „mina” nimel.

Manifesteerimine on mõne intervjueeritava jaoks ülioluline osa igapäevaelust ning ta teeb seda näiteks igal hommikul, teise jaoks on see pigem sisetunde põhjal tegutsemine, vastavalt vajadusele. Lisaks on huvitav aspekt see, kuidas intervjueeritavad analüüsivad saatust ja manifesteerimist – kas need on vastandid või mitte?

Töö eesmärgiks on uurida ja analüüsida manifesteerimise võtteid ja selle mõju inimese (igapäeva)elule. Selle jaoks olen intervjuerinud 13 praktiseerijat, kelle leidmiseks olen kasutanud lumepallimeetodit. Kogemuslugudes selgub, et igal intervjueritaval on olnud omamoodi lähenemisviis sellele praktikale, samuti tõlgendatakse terminit erinevalt. Intervjuude osas olen olulisele kohale seadnud just selle, kuidas intervjueritavad ise seda terminit enda jaoks tõlgendavad. Kuna iga intervjuu on oma iseloomuga, tuleb mul sealt välja noppida iseloomulikumad näited, et kogemuslugu paremini avada.

Joan Jürgens

“Ajatu lugemine”: ennustamine taro kaartidega eestikeelsetes sotsiaalmeedia kanalites

Taro kaartide panemine, ladumine või lugemine on üks levinumatest ennustamisviisidest. Samuti on need leidnud oma koha sotsiaalmeedias, kus lihtsa otsingu või ka algoritmi ohvriks langedes võib sattuda video või pildi peale, kus vaatajal palutakse valida mingi sümbol, et saada ennustus. Tihti on tegu just „ajatu lugemisega“ ehk ennustuse üleslaadimise ja vaatamise kuupäev võivad erineda, kuid ennustust see kehtetuks ei tee.

Töö eesmärk on uurida kontosid, kuhu postitatakse eesti keeles taro kaartidega (või muude objektide/energiatega vms) edastatud ennustusi või hetkeenergiast lähtuvaid lugemisi. Kogukond, kes kasutab taro kaarte on hübriidne, mille tõttu on neile keeruline ühtset nimetust anda. Töös viitan kindlatele kasutajatele nende nimetustega, mis nad endile on ise andnud (nt selgeltnäija, šamaan, energiatöötaja) või kui taro kaartide lugejad.

Vaatluse all olid kümme Instagrami kontot, 34 YouTube kanalit ja kolm TikToki kasutajat. Paljud loovad sisu kahel või kõigil kolmel eelnevalt nimetatud sotsiaalmeedia kanalil. Fookuses olid just videod ja kanalid, kus esines taro kaartidega seotud videoid. Töös on arvestatud ka mitteaktiivsete kontodega, kuna nende loodud sisu loob siiski valgust taro kaartide lugejate kogukonnas esinevatele trendidele.

Vaatluse käigus tekkinud küsimustest koostatud küsitluskava põhjal intervjuerin vaadeldud inimesi, kes soovivad oma sotsiaalmeedia postituste tagamaid avada. Välitööde põhjal on välja joonistunud kindlad viisid, kuidas kogukonnas ennast esitletakse ning millised teemad on just nende sotsiaalmeediat jälgivate kasutajate eelistatumad žanrid või küsimused, millele vastuseid otsitakse.

Taro kaartide lugejate kogukond on kirju, kuid sotsiaalmeediakanalitesse loodud sisus leidub palju ühisjooni. Tööga loodan avada postituste tagamaid ning anda ülevaade kogukonna hetkeseisust ja selles levivatest trendidest.

Märksõnad: sotsiaalmeedia, taro, ennustamine